

BENNEKEL

DOORNAKKERS

WOENSEL-WEST

Krachtwijken

De Eindhovense aanpak

In gesprek met wethouder Fiers en corporatiedirecteuren Van Haren en Eggermont:

‘Vanaf het niveau van de wijk kijken naar alle activiteiten’

In de drie Eindhovense Krachtwijken Woensel-West, Doornakkers en de Bennekel wordt eensgezind samengewerkt. Bewoners staan centraal, samen zoeken de professionals naar oplossingen en slaan ze nieuwe wegen in op het gebied van organisatie. Zo wil Eindhoven van de Krachtwijken Prachtwijken maken.

Bewoners centraal en samen de handen aan de ploeg. Zo ongeveer omschrijft wethouder Mary Fiers (Wonen en Ruimte) de manier van werken zoals die in de drie Krachtwijken gebeurt. Vooral dat samen naar oplossingen zoeken blijkt wezenlijk, want in de loop der jaren kwam de gemeente er steeds meer achter dat alleen het vernieuwen van de stenen de problemen van de mensen niet oplost. “We zijn vanaf 2000 gestart met de wijkvernieuwing in Eindhoven. In het begin hebben we vooral aandacht gehad voor de fysieke kant. Maar de individuele, complexe problemen van

sommige mensen los je niet op als je ze alleen een nieuw huis geeft.” Marc Eggermont, een van de twee algemeen directeuren van woningcorporatie Woonbedrijf, kan dat beamen. “In de Krachtwijk Doornakkers waar wij veel woningen hebben, gaat het helemaal niet om woningverbetering. Centraal staat daar de versterking van de sociale structuur. Onze belangrijkste thema's zijn: meedoen, sociale participatie, het bevorderen van werkgelegenheid en gezondheid. Ons motto is daarom ‘samen aanpakken met alle partijen, maar nadrukkelijk met bewoners’.”

V.l.n.r.: wethouder Mary Fiers, corporatiedirecteur Marc Eggermont, corporatiedirecteur Paul van Haren

Andere organisatievorm

Voor Paul van Haren, directeur-bestuurder van woningcorporatie Stichting Trudo, was de sociale problematiek in ‘zijn’ Krachtwijk Woensel-West reden om een totaal andere organisatievorm voor te stellen. Dat viel in goede aarde bij de gemeente en zo is op 1 januari 2009 de Buurtonderneming Woensel-West van start gegaan, die letterlijk in de wijk zelf gevestigd is. In dit nieuwe orgaan geven Trudo, gemeente en bewoners sturing aan de uitvoering van de wijkvernieuwing (lees ook elders in deze uitgave over dit initiatief). “We willen kijken of we zo de wijkvernieuwing een extra impuls kunnen geven, extra slagkracht”, zegt wethouder Fiers.

“Het uitgangspunt is dat we vanaf het niveau van de wijk kijken naar alle activiteiten. Alle professionals die nodig zijn, moeten naar de wijk toekomen in plaats van dat de bewoners naar hun toekomen”, zo vat Van Haren de nieuwe werkwijze samen. “We kiezen voor een aanpak gericht op individuele bewoners die de kans willen grijpen vooruit te komen. Dat kan variëren van meer participeren in de maatschappij, een opleiding gaan volgen of werk vinden. Daarom heeft ook de re-integratie-afdeling van Werkplein Mercado in de Buurtonderneming haar kantoren en ontvangt daar de mensen.”

Alles wat met werk en inkomen te maken heeft, is niet zomaar op buurtniveau te regelen, zo heeft Eggermont in Doornakkers gemerkt. “Er is bij de verantwoordelijke instellingen geen enkele oriëntatie op de wijk of waar de mensen wonen. En als mensen overlast veroorzaken door bijvoorbeeld psychische problemen, kun je pas iets beginnen als de huisarts de plaatselijke GGZ een brief heeft gestuurd. En juist de mensen met de grootste problemen gaan niet naar de huisarts.”

Van koudwatervrees naar vertrouwen

Door de jaren heen zijn gemeente en woningcorporaties steeds nauwer gaan samenwerken. Toch was er in het begin koudwatervrees, bleek het vertrouwen soms flinterdun. Hoe is dat veranderd? Wethouder Fiers: “Ik denk dat de gezamenlijke focus op de buurt heeft gezorgd voor meer vertrouwen. De Krachtwijken zijn prioriteit bij alle professionals. Die gezamenlijke focus geeft het gevoel van ‘samen doorpakken’. Het ‘yes we can’-verhaal, dat maakt dat deuren opengaan.”

Problemen die de gemeente en de corporaties ervaren in de samenwerking zijn de bureaucratische rompslomp en de eigen afrekening in het

circuit. “En vanuit die werkelijkheid moet je naar de buurt kijken”, vindt Van Haren. “Je moet gaan bedenken hoe je dan wel te werk moet gaan, als je zaken toch voor elkaar wilt krijgen. Daarom kozen wij uiteindelijk voor die andere organisatievorm.”

De andere manier van werken in de Krachtwijken betekent ook door bestaande traditionele structuren en denkpatronen heen breken. En dat is niet alleen maar een kwestie van geld. “We zijn afgestapt van wat ik ‘oud-denken’ noem”, zegt Eggermont. “Zo van: waag het niet op mijn erf te komen, blijf van mijn bevoegdheden af. Langzamerhand zijn het vertrouwen en respect gegroeid. Je hebt natuurlijk je eigen verantwoordelijkheid, maar samen sta je sterker. We kijken nu eerder naar waar we elkaar in kunnen vinden, in plaats van waar we het niet over eens zijn. Onze districtsmanager en die van de gemeente schrijven nu samen een wijkvisie voor Doornakkers.”

Afrekenen

Waar mag je de gemeente en corporaties straks op afrekenen? Van Haren: “Het blijkt dat taalachterstand kinderen een hele schoolcarrière problemen kan geven. Het is dus belangrijk dat die kinderen ook in de voorschoolse periode bekend zijn. Wij willen samen met de gemeente die stap in Woensel-West zetten. Ook hebben we ons vastgelegd om de komende jaren honderd mensen aan het werk te krijgen of te laten participeren. Wat betreft veiligheid moet Woensel-West boven het gemiddelde zitten.” Eggermont: “Ik zou willen dat na die tien jaar er geen wijken in Eindhoven zijn, waar je bij voorbaat al op achterstand zit, omdat je uit die wijk komt. In de Krachtwijken zullen dan nog steeds huizen staan voor starters en nieuwkomers. Maar mijn doel is dat die zich dan verder kunnen ontwikkelen.”

Wethouder Fiers hoopt dat de bewoners zelf positiever over hun buurt oordelen. “Zij moeten het prettiger vinden om in hun eigen wijk te wonen en die ook beter beoordelen. Daarnaast moeten we als gemeente op belangrijke thema's als werkloosheid en ‘meedoen’ betere resultaten boeken. Het is een van onze doelstellingen, dat die wijken dan niet meer als bestuurlijk aandachtsgebied aangemerkt hoeven te worden. Ons uiteindelijke doel is om de mensen en de wijk vooruit te helpen.”

'Achter de voordeur' is nog een wereld te winnen

Hulpverlenende instellingen 'achter de voordeur' weten vaak van elkaar niet dat ze met dezelfde cliënt bezig zijn. Daardoor is de hulpverlening fragmentarisch, versnipperd en komen mensen met complexe problemen te vaak tussen wal en schip. Om dat te voorkomen, gaat een coördinator (Krachtwerker genoemd) zich op wijkniveau richten op het verbeteren van de samenwerking en de regie hierop. De gemeente Eindhoven doet met deze vernieuwende aanpak mee aan het landelijk VROM-experiment 'Achter de voordeur'.

Florence Kuiper (links) en Eefke Cornelissen

De Krachtwerkers die vanaf mei in de drie Eindhovense Krachtwijken (Woensel-West, de Bennekel en Doornakkers) aan de slag gaan, zijn nadrukkelijk géén hulpverleners en géén gezinscoaches. Nee, hij of zij is de spin in het web, de smeeroelie die ervoor moet zorgen dat de vele instanties beter en daardoor doeltreffender met elkaar gaan samenwerken. De hulpvraag staat centraal, niet het aanbod van de instanties. "Ik weet het", reageert Eefke Cornelissen, extern procesmanager Achter de voordeur voor de gemeente Eindhoven, "het is een open deur. Maar dat is toch wat we na analyse met de werkers in het veld teruggehoord hebben. Er is een batterij aan instellingen die zich bezighoudt met cliënten. Maar het ontbreekt aan een goede onderlinge afstemming. Daar is geen blauwdruk voor."

Niet van kastje naar de muur

De gemeente Eindhoven heeft zich die leemte aangetrokken. "Wat we willen is een praktische methode die gericht is op samenwerking en uitvoering. We willen weten wat zich in de haarvaten van de wijk afspeelt en daar slagvaardig op kunnen inspelen. Dat betekent een betere manier van samenwerken en een andere verdeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden", zegt Florence Kuiper, gemeentelijk programmamanager Meedoen. "Het doel is nadrukkelijk niet om nieuw aanbod te ontwikkelen, dat bleek in ruime mate voor handen. Maar wel om de samenhang van het

bestaande aanbod te versterken. We kunnen dat veel efficiënter en beter coördineren. In principe kunnen die Krachtwerkers na twee jaar overbodig zijn."

Wat gaan de mensen 'achter de voordeur' er zelf van merken? Florence Kuiper: "We hebben eigenlijk een tweeledig doel. Ten eerste willen we de samenwerking tussen de instellingen verbeteren. Ten tweede moeten we mensen niet meer eindeeloos van het kastje naar de muur sturen. Hun problemen moeten echt opgepakt worden. Wanneer je bijvoorbeeld in de schuldsanering zit, moet ook de woningcorporatie dat weten, en zou je dus niet meer je huis uitgezet moeten kunnen worden."

Hoger niveau

Kuiper is zich ervan bewust dat de nieuwe werkwijze kan betekenen dat instellingen soms flexibeler met hun eigen regels om dienen te gaan. Of ze zelfs even aan de kant moeten zetten. "Daarin moeten we elkaar gaan vertrouwen. Maar alle partners hebben aangegeven dit te willen. Op deze manier proberen we de samenwerking op een hoger niveau te trekken. Juist voor deze moeilijke doelgroep wil je dat. Omdat er bij hen al zoveel mis is gegaan, als er dan weer iets fout loopt, kan dat een domino-effect teweeg brengen. En dat is nu niet wat we niet willen."

Eefke Cornelissen: "Er is een batterij aan instellingen die zich bezighoudt met cliënten. Maar het ontbreekt aan een goede onderlinge afstemming."

"Ik zou wel wat terug willen doen voor de buurt."

Creatieve ondernemers grijpen kans in voormalige school

Het stimuleren van ondernemerschap is een van de doorbraakthema's in Woensel-West. Van oudsher is er al veel kleinschalige bedrijvigheid en wordt er geïnvesteerd in een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven. Ook voor creatieve ondernemers is er plaats in Woensel-West, ook al kan het even duren voordat initiatieven tot bloei komen, zo bewijst de stichting BAZ (Broedplaats aan Zet). Een jaar lang is de stichting bezig geweest met lobbyen, een ondernemingsplan maken en weer opnieuw lobbyen om een teegstaande school in gebruik te kunnen nemen. En uiteindelijk ging het licht op groen. Enerzijds wordt hiermee werkgelegenheid gecreëerd, anderzijds werken dit soort initiatieven mee aan verbetering van de uitstraling van de wijk.

Creatieve ondernemers

Sinds mei 2008 is stichting BAZ (Broedplaats Aan Zet) een van de twee gebruikers van de voormalige monumentale school aan de Galileistraat. BAZ bestaat uit creatieve ondernemers van divers pluimage: twee schilders en beeldend kunstenaars, twee ontwerpers, een yoga-/acrobatieklerares en een creatief therapeut. Ook de werkgroep Buurtbedrijvigheid van de bewonersorganisatie heeft er een eigen plek gekregen. Samen hebben ze de helft van de lokalen in gebruik van het gebouw.

Collectief verantwoordelijk

De startende ondernemers huren hun ruimtes op commerciële basis van de gemeente Eindhoven. BAZ is een professionele organisatie met een voorzitter, penningmeester en secretaris. "Het is geen vrijheid, blijheid. We zijn als collectief verantwoordelijk voor het draaiende houden van de school, we vormen met elkaar een bedrijf", zegt mede-initiatiefnemer en ontwerper Sandra Dijkstra. "Als een van ons niet meer zou meedoen, moeten we heel snel op zoek naar een andere geschikte kandidaat. We houden iedere maand een vergadering, waarin we de stand van zaken bespreken."

Wisselwerking: activiteiten voor buurt

Kunstenaar Eelke van Hoof raakte bij de opening niet uitgepraat over de mooie hoge lokalen die hem bij het schilderen inspireren. "Ik zou wel wat terug willen doen voor de buurt." Met collega-kunstenaar Dré van Geffen heeft hij die belofte inmiddels ingelost. Samen hebben ze de groepen zeven en acht van basisschool 't Palet begeleid met het beschilderen van houten panelen. Die kinder Kunst hangt nu aan de bouwhekken rondom de toekomstige school. Het collectief doet meer. Het organiseerde ook een Fashion Fabriek (modeshow) met tweedehands kleding en neemt deel aan de Eindhovense atelierroute. Maar BAZ staat ook open voor lokale theatergroepen die er hun voorstellingen spelen en optredens van ver buiten de landsgrenzen zoals die van een Australische didgeridoospeeler.

Modeshow met tweedehands kleding, door creatieve ondernemers in de wijk

Alle ruimte voor creativiteit in de wijk

